

Удружење „ЗА чесме“

Бобан Погарчић

Доситејева 11

19000 Зајечар

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНИМ АКТИВНОСТИМА

ЈУЛ 2022. ГОДИНЕ

У складу са Уговором од 30. марта 2022. године достављамо Вам извештај о спроведеним активностима за месец јул 2022. године.

Правна анализа рекултивације потопљеног површинског копа компаније Југо каолин - Рготског језера

Анализа прописа:

- Закон о заштити земљишта („Сл. Гласник РС“ бр. 112/2015, ступио на снагу 07.01.2016. године)

Законом о заштити земљишта уређује се заштита земљишта, систематско праћење стања и квалитета земљишта, мере санације, ремедијације, рекултивације, инспекцијски надзор и друга питања од значаја за заштиту и очување земљишта као природног ресурса од националног интереса. Одредбе овог закона примењују се на све типове земљишта Републике Србије као природног ресурса, без обзира на облик својине, његову намену и коришћење. Циљ овог закона је да се очувају површине и функције земљишта као природног ресурса и да се спрече или отклоне штетне промене у земљишту које могу да настану као последица експлоатације минералних и органских сировина.

Заштита земљишта се заснива на примени начела: "корисник плаћа" што подразумева обавезу корисника земљишта да плати накнаду за његово коришћење у складу са законом и да у случају потребе сноси трошкове санације, односно ремедијације и рекултивације.

Заштита земљишта се спроводи на основу одредаба овог закона, усвојених међународних уговора, прописаним мерама и активностима, а нарочито: применом поступака санације, ремедијације и рекултивације земљишта.

У складу са наведеним законом рекултивација земљишта се спроводи на загађеним и деградираним површинама ради поновног формирања земљишног слоја и успостављања биљних заједница на површинама на којима је вршена експлоатација минералних сировина, неуспело пошумљавање, као и у случају елементарних непогода, пожара и других антропогених утицаја. Одговорно лице дужно је да изврши ремедијацију, односно

рекултивацију земљишта под условима прописаним овим законом, осим у случају земљишта на којем се врши експлоатација минералних сировина када се иста изводи према посебним прописима из области рударства. Извођење радова на ремедијацији и рекултивацији врши се према одобреном пројекту. На пројекте ремедијације и рекултивације земљишта сагласност даје Министарство. Пројекат ремедијације и пројекат рекултивације може да израђује привредно друштво, односно предузеће, односно друго правно лице које испуњава услове за послове пројектовања у области заштите земљишта. Министар прописује садржину пројеката ремедијације и рекултивације. Средства потребна за реализацију пројекта ремедијације и пројекта рекултивације обезбеђује одговорно лице. У случају да је одговорно лице непознато, недоступно или не поступи по налогу инспектора, пројекат спроводи јединица локалне самоуправе и/или аутономна покрајина, односно Република у складу са буџетом преко овлашћеног правног лица које испуњава услове за вршење послова ремедијације и рекултивације. Лице за које се утврди да је одговорно за реализацију пројекта ремедијације и пројекта рекултивације дужно је да средства у висини трошкова утрошених за реализацију ових мера уплати на рачун буџета јединице локалне самоуправе, аутономне покрајине или Републике.

- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Сл. Гласник РС“ бр. 101/2015 и 95/2018 – други закон 40/2021)

Законом о рударству и геолошким истраживањима уређују се мере и активности минералне политике и начин њеног остваривања, политике развоја геолошких истраживања и рударства, услови и начин извођења геолошких истраживања минералних и других геолошких ресурса, истраживања геолошке средине, као и геолошка истраживања ради просторног и урбанистичког планирања, пројектовања, изградње објеката и санације и рекултивације терена, начин класификације ресурса и резерви минералних сировина и подземних вода и геотермалних ресурса, експлоатација резерви минералних сировина и других геолошких ресурса, изградња, коришћење и одржавање рударских објеката, постројења, машина и уређаја, извођење рударских радова, управљање рударским отпадом, поступци санације и рекултивације напуштених рударских објеката, као и надзор над спровођењем овог закона.

Минерални ресурси, ресурси подземних вода, геотермални ресурси, као и други геолошки ресурси су природно богатство у својини Републике Србије и могу се користити под условима и на начин утврђен овим законом. Геолошка истраживања и експлоатација минералних сировина су у јавном интересу. Минерални ресурси/сировине од стратешког значаја су: нафта, природни гас, угаљ, руде: злата, бакра, олова, цинка, бора, литијума, уљни глинци, и друге минералне сировине одређене посебним актом Владе на предлог надлежног Министарства.

За потребе привредног субјекта, у приватној или јавној својини, који је носилац истраживања и/или носилац експлоатације минералних сировина, које су одређене као минералне сировине/ресурси, може се вршити експропријација непокретности. Привредни субјект у том случају има права и обавезе корисника експропријације. Експропријација непокретности се у том случају спроводи сходно прописима којима се уређује експропријација.

Министарство ће укинути одобрење за експлоатацију и/или експлоатационо поље ако се не врши поступак рекултивације у складу са одобреном пројектном документацијом и годишњим оперативним плановима. Одобрење за експлоатацију и/или експлоатационо поље престаје да важи трајном обуставом извођења рударских радова на експлоатацији ресурса и резерви минералних сировина, даном достављања решења о престанку важења решења за експлоатацију и/или експлоатационо поље носиоцу одобрења. Решење о престанку важења одобрења за експлоатацију и/или експлоатационо поље доноси Министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине, ако се претходно утврди да су обавезе предузећа које је вршило експлоатацију по питању накнаде за коришћење минералних сировина измирене и да је инспекцијским извештајем потврђено да је извршена рекултивација у складу са пројектном документацијом. Решење које издаје Министарство је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Напуштени рудници и рударски објекти су објекти који су настали до дана ступања на снагу овог закона, услед непрописног обустављања рударских радова и напуштања рударских објеката, без примењених техничких и технолошких поступака санације и рекултивације, а за који није познат или више не постоји носилац одобрења за експлоатацију и/или експлоатационо поље и не може се утврдити власништво над предметним простором. Влада ће утврдити услове, критеријуме, програмирање, поступак и начин вршења санације и рекултивације напуштених рудника и рударских објеката из става 1. овог члана. Средства потребна за решавање вршења санације и рекултивације напуштених рудника и рударских објеката из става 1. овог члана обезбеђују се из буџета Републике Србије.

Ако из било ког разлога дође до потпуног и трајног обустављања експлоатације у јамама или појединим реверима или деловима јама, површинским коповима или на пољима за експлоатацију нафте и гаса, носилац експлоатације и/или одобрења за експлоатационо поље дужан је да обавести орган који је издао одобрење за експлоатацију и/или одобрење за експлоатационо поље, односно одобрење за извођење рударских радова, најкасније 30 дана пре обуставе радова. У случају трајне обуставе радова, носилац експлоатације дужан је да предузме све мере заштите рударског објекта и земљишта на коме су се радови изводили и мере заштите и санације животне средине ради обезбеђења живота и здравља људи и имовине, у свему према главном рударском пројекту трајне обуставе радова. Рударске пројекте, планове и скице, мерачке књиге и осталу документацију о стању рударских радова и стању ресурса и резерву минералних сировина у време обуставе рада, привредно друштво са већинским државним капиталом као носилац експлоатације дужно је да преда на чување органу који је издао одобрење за експлоатацију, односно одобрење за извођење рударских радова. Та документација доступна је сваком привредном субјекту који је заинтересован за обнову радова на напуштеном експлоатационом пољу.

Носилац експлоатације је дужан да у току и по завршетку извођења радова на експлоатацији, а најкасније у року од једне године од дана завршетка радова на површинама на којима су рударски радови завршени, изврши рекултивацију земљишта у свему према техничком пројекту техничке и биолошке рекултивације, који је саставни део главног или допунског рударског пројекта. О овим предузетим мерама извештава се Министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине и министарство надлежно за послове пољопривреде и водопривреде, односно министарство надлежно за послове заштите животне средине. Уколико се отвори поступак ликвидације или стечаја над носиоцем

експлоатације приоритетно се из ликвидационе или стечајне масе подмирују трошкови санације и рекултивације земљишта на којем је вршена експлоатација.

Увид у архив регистара Агенције за привредне регистре за:

Државно предузеће „Србокварц“ Ргодина; „Србокварц“ д.о.о. Ргодина; „Југо каолин“ Београд

Увид у документацију Агенције за привредне регистре

Увидом у регистар Агенције за привредне регистре утврђено је да је Трговински суд у Зајечару закључио поступак стечаја Ст 272/02 над стечајним дужником ДП „Србокварц“ Ргодина дана 17.07.2006. године, које решење је постало правноснажно дана 21.08.2006. године. Наведено је да је цела покретна и непокретна имовина као и права друштвеног предузећа продата у стечајном поступку привредном друштву – Предузеће за производњу и промет Југо-каолин д.о.о. Ваљево.

Предузеће за производњу и промет Југо-каолин д.о.о. Београд са матичним бројем 17528483 је од свог оснивања пословало на различитим седиштима на територији Републике Србије па је имало своје седиште у Ваљеву, Зајечару, а потом у Београду где и дан данас послује на адреси улица Уроша Мартиновића бр. 17, Београд.

Предузеће за производњу и промет Југо-каолин д.о.о. Зајечар је дана 04.12.2007. године донело одлуку о оснивању Друштва са ограниченом одговорношћу „Србокварц“ Ргодина. Оснивач друштва „Србокварц“ д.о.о. Ргодина је дана 10.10.2008. године донео одлуку о промени претежне делатности друштва тако да је нова делатност друштва „Србокварц“ д.о.о. Ргодина – 14500 вађење азбеста, кварцног песка и осталих руда и камена, на другом месту непоменуто. Југо-каолин д.о.о. Зајечар као оснивач друштва „Србокварц“ д.о.о. Ргодина и као једини члан Друштва у својству скупштине друштва донео је дана 01.02.2008. године Одлуку о повећању основног капитала и то уносом неновчаног улога а који улог у новчаној вредности износи 1.139.884,89 евра. Неновчани улог се састојао од непокретности чија је вредност процењена у укупном износу од 476.792,28 евра по средњем курсу НБС на дан доношења одлуке и састоји се у праву коришћења, праву својине и другим правима на земљишту, и праву својине и коришћења на зградама и другим грађевинским објектима, а све у складу са спецификацијом бр. 1 – Списак непокретности које представљају тај неновчани капитал. Југо-каолин д.о.о. Београд одлуком скупштине је дана 29.05.2011. године донео одлуку о припајању „Србокварц“ д.о.о. Ргодина са преузимањем свих права, обавеза, имовине и средстава зависног привредног друштва. На тај начин „Србокварц“ д.о.о. Ргодина престаје да постоји. На тај начин су непокретности које је унео у „Србокварц“ д.о.о. Ргодина као његов једини члан и оснивач поново постале само имовина Југо – каолина д.о.о. Београд.

Увидом у спецификацију бр. 1 утврђено је да се пописане непокретности налазе у власништву Југо-каолин д.о.о. Београд и у власништву Рудника и сепарације кварцног песка „Кварц“ Ргодина. Катастарске општине и парцеле које су наведене у спецификацији између осталог су и Велика Пољана, Облака, Пивниште, Село Царина, Кључ, Градиште, на територији Ргодина и Вражогрнце.

Захтев упућен Министарству за рударство и енергетику за приступ информацијама од јавног значаја

Дана 05.07.2022. године поднели смо захтев за приступ информацијама од јавног значаја и то за омогућавање увида у одобрења за експлоатацију минералних сировина (кварца), условима и трајању експлоатације за Рудник и сперацију кварцног песка „Кварц“ Рготина и ДП „Србокварц“ Рготина које су издате крајем 1970-тих и почетком 1980-тих година

• Закључак:

На основу наведених законских одредби утврђено је да надлежно Министарство из области рударства издаје одобрење за вршење експлоатације. Одобрење за експлоатацију престаје да важи трајном обуставом извођења рударских радова на експлоатацији ресурса и резерви минералних сировина, даном достављања решења о престанку важења решења за експлоатацију носиоца одобрења. Наведено решење о престанку важења решења за експлоатацију доноси Министарство ако претходно утврди да је предузеће које је вршило експлоатацију измирило своје обавезе и да је на основу инспекцијског извештаја утврђено да је извршена рекултивација. Рекултивација се врши на основу постојеће пројектне документације и то према техничком пројекту техничке и биолошке рекултивације, који је саставни део главног или допунског рударског пројекта.

Минерални ресурси/сировине су природно богатство у својини Републике Србије и од стратешког су значаја за Републику Србију. Експлоатација минералних сировина је у јавном интересу. За потребе привредног субјекта, у приватној или јавној својини, који је носилац истраживања и носилац експлоатације минералних сировина, које представљају минералне сировине од стратешког значаја, може се вршити експропријација непокретности. Такав привредни субјект има сва права и обавезе корисника експропријације. Експропријација се спроводи у складу са законом којим се уређује експропријација.

Након упућеног захтева за приступ информацијама од јавног значаја Министарство рударства и енергетике је упутило допис број 011-00-106/2022-02 од 18.07.2022. године са прилогом у виду копија два решења којима се одобрава експлоатација. Решењем број 310-382/78 од 11.12.1978. године Републички секретеријат за привреду Социјалистичке Републике Србије одобрио је Индустрији и рудницима неметала „Неметали“ Р.О. Рудник кварцног песка „Кварц“ Рготина експлоатацију минералне сировине кварцног песка – пешчара на локацији “Облаци” код Рготине. Решењем су наведене координате на којима се може вршити ископавање и експлоатационо поље у облику многоугла је уписано у катастар експлоатационих поља под бројем 314. Тачком 6. решења предвиђено је да сви имовинскоправни односи, нарочито ако се ради о накнади штете, треба да се претходно расчисте са власницима земљишта, односно са надлежним политичко – управним органима ако се ради о земљишту у друштвеној својини. Решењем бр. 310-225/82 од 02.09.1982. године Републичког комитета за енергетику, индустрију и грађевинарство Социјалистичке Републике Србије одобрава се СОУР „Неметали“ РО Рудник кварцног песка „Кварц“ Рготина проширење раније додељеног експлоатационог поља кварцног песка на локацијама Велике Пољане 1 и 2 Рготина а све на основу решења 04 број 2335/64 од 12.05.1964. године на основу којег је вршена експлоатација.

Да би се установили и разрешили имовинско правни односи и приступило решавању проблема потребно је:

1. извршити увид у стечајни предмет Трговинског суда у Зајечару Ст 272/02 да би се утврдило која су права пренета на Југо каолин д.о.о. Београд приликом куповине ДП „Србокварц“ Рготина из стечаја и у коликом обиму су пренета.
2. Утврдити увидом у стечајни предмет Ст 272/02 да ли је Република Србија поднела пријаву потраживања у стечајном поступку на име трошкова санације и рекултивације земљишта на којем је вршена експлоатација.
3. извршити увид у пресуду Апелационог суда Гж 1551/22 којом је одбијен захтев Југо каолина за утврђење права својине на парцелама које су у власништву Републике Србије а додељене су у поступку експропријацију рудника.
4. Послати нови захтев Министарству рударства и енергетике и извршити увид у решење број 2335/64 од 12.05.1964. године на основу Закона за приступ информацијама од јавног значаја.
5. Потребно је утврдити површину експлоатационог поља која је обухваћена предметним решењима о експропријацији ради утврђивања укупне површине земљишта за коју је корисник експропријације био дужан да спроведе поступак санације и рекултивације на основу координата датих у решењима о експропријацији које су уцртане на топографској карти Р = л:2.500

Циљ: Утврђивање обавезе и дужности корисника експропријације да мора да спроведе поступак санације и рекултивације, а које обавезе и дужности нису везане за постојање права својине Југо – каолина д.о.о. Београд на земљишту на којем је неопходно извршити санацију и рекултивацију.

Београд,
22.07.2022. године